

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Évesz évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Helyben nazonoz sordva:
 Évesz évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr
 Vidékre postán szállítva:
 Évesz évre . . . 10 frt — kr
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 2 kr.

NAGYVÁRAD, július 7.

A lapok Schlauch bibornoknak állítólagos nyilatkozatait közlik, melyeket a néppárttól tett és igyekeznek azt a néppárt ellen kihasználni. Illetékes helyről vett értesítés folytán constatálhatjuk, hogy a néppártnak politikusai közül senkisémit tisztelgett mostanában a bibornoknál s így pénzkérésről vagy megtagadásról szó sem lehet. Bizalmas barátaival a bibornok ugyan beszélgetett a politikai pártokról, de sem azon értelemben, sem azon részben ferditéseket is tartalmazó szövegezésben, mint azt a lapok hozzák. Különben magától értetődik az, hogy katolikus főpásztor nem tagadhatja meg egyháza elveit.

Katholikus népnevelők nagygyűlése.

Tanítóink ma kezdik meg több napra tervezett kongresszusukat.

Üdvözlétünket küldjük a katolikus népoktatásügy derék bajnokainak, akik most első ízben gyűlnek össze az ország minden vidékéről, közös tanácskozásban előmozdítandók a népnevelés ügyét.

Magasztos föladat ez, mely teljes rokonszenvünket bírja, amint nem tennénk eleget kath. hírlapirói tisztünknek, ha üdvözlétünkkel s rokonszenvünkkel egyidő-

ben nem fejeznék ki elismerésünket is gyermekeink önfeláldozó tanítóinak. De bizalmunkat is bírják, inkább, mint bármely más tanítóit e. országnak. Ezzel ez utóbbiaknak való érdeméből semmit sem akarunk levonni, ellenkezőleg szívesen le-
 rójuk irántuk is tiszteletünk adóját terhes hivatásuk iránt.

De nem tehetünk róla, hogy mégis inkább vonzódunk a népoktatásügy ama munkásaihoz, akik az Istent és szent egyházát nem tévesztik el szem elől, midőn gyermekeink szívébe csöpögtetik a tudás első alapelemeit.

Ninc s tudomány Isten nélkül! mondta egyik nagynevű egyházfejedelmünk. Nem lehet hivatása magaslátán álló tanító sem az, aki akár mindennapi iskola munkájánál, akár ünnepélyes alkalmakkor, ezt a nagy igazságot szem elől téveszti.

Ezért nagyon örvendünk, hogy az egyetemes tanügyi kongresszussal majdnem egy időben van a katolikus tanítókongresszus.

Szabad és jogos az összehasonlítás. Amott az állami szubvenzió s egész kormányzati apparatusnak asszisztenciái mellett látjuk végbe menni azt a kongresszust, amelyen négy napi tanácskozás alatt egyszer se fordult elő ez a szó-

Isten; kapcsolatban a tanítás, képzés s nevelés nagy föladataival. Ez a kongresszus nem mondta ki, hogy a vallásoktatás kizárandó az iskolából! ezt nem merte egyenesen, leplezetlenül megcselekedni: ahelyett azonban tényleg kizárta a kongresszusából, agyonhallgatta tanácskozásai folyamában, érdemleges határozatai hozatalában.

Ez magában véve is eléggé jellemző a helyzetre. A szülők, kik gyermekeik testi-lelki boldogulását tartják szem előtt; a hazafiak, kik a mély vallásosságáról méltán híres magyar nemzet ezeréves tradícióit nem feledték el; és az államférfiak, kik a vallásos érzület nagy tényezőjét ismerik az állami s nemzeti életben: mindezek egy szívvel-lélekkel megfogják állapítani azt, hogy az egyetemes tanügyi kongresszus említett hiánya semmivel sem pótolható hézagot hágy maga után. Ezért csonka, nem lehet teljes.

Annál inkább lesz teljes a katolikus tanítók kongresszusa, melyen nem fog megjelenni Wlassics miniszter s a közoktatásügyi kormányzat egész táborára, hanem ott lesz az Isten, a valóság és amikkel karöltve jár: a lelkiismeret.

És Isten áldása lesz munkálkodásán, vezetőin s tagjain.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kis Ivi.

— Irta: Prigl Olga. —

Olyan szép kis gyerek volt, mindenki megcsodálta, — s még hozzá fia! Berki István nem is adta volna oda egy világot, s ha végig mentek vele az utcán, — még a járása is büszkébb lett.

— Milyen erős, milyen szép — sugta oda a feleségének. Urat nevelünk belőle, nagy urat igen . . .

Berkiné, a kis vézna, sápadt asszony mosolygott, összébbr vonta keblén pelerinjét s közelebb simult az urához.

Nem hiányzott boldogságából semmi, semmi . . . Még csak azt sem érezte, hogy gyönge, hogy fáradt. Jól eső bágyadság zsiabongott keresztül tagjain s hosszú, mély lélegzettel szívta be az tiszta szeptemberi levegőt. Az őszi verőfény ott játszott arczán, valami csodálatos glóriát vonva körülötte, szeméből a nő, az anya büszkesége sugárzott.

— Te kis madonna, — mondta neki a férje.

Két hónap mulva ugyancsak ezt mondta rá, mikor pedig már a koporsóba fektült. Oda került szegény.

A sápadt, vézna kis asszonyt megemésztette a nagy boldogság.

Berki Iván gyászolta a feleségét egy egész álló esztendeig. Akkor megnősült a fia kedvéért, ne legyen az idegen kezében.

Egyik távoli rokonát vette el.

Nem szerelemből, — csak hogy mert okos

leánynak tartotta, s gondolta rábizhatja a fiát. Mikor a kis Ivi előtt olyan szép jövő áll. Ő maga befolyásos ember, a gyerek tehetséges, — szorgalom, protekció — igen magasra fölviheti. Képviselő, miniszter lehet, igen, — hiszen Berki Iván olyan szépen el tudta már egyengetni az utját — gondolatban. Hanem egyszer csak közbe jött valami, a mire nem is számított.

A gyerek beteg lett, agyhártyagyuladást kapott. Az a gyötrő rém látogatta meg, mely annyira el tudja kinézni azokat az ártatlan szöke vagy barna angyalfejeket, s a legtöbbszőr el is viszi őket magával . . .

Nem úgy történt. A kis Ivi megbirkózott a rémmel, fölépült. De csak árnyéka maradt a réginek testben, lélekben egyaránt.

Berki Iván le volt sujtva, fiához csatolt szép reményeit örökre eltemethette. Az a bárgyu, ügyetlen, félénk gyerek nem volt az ő fia többé. Nap, nap után közönyösebb, hidegebb lett iránta, s azután mindenki úgy tekintette a szegény kis Ivit, mint ki terhére van az egész világnak. Jobb is lett volna talán neki elmenni . . .

Nem vétett pedig senkinek. Eljátszott egész nap tarka kavicsos. Kiválogatta a homok közül, meg összekeverte, s halkan dudolgotott hozzá. Mindig azt az egyet: »te vagy az angyalom, ragyogó csillagom!« — Kicsi korában a dadája ezen a nótán szokta volt elaltatni, s ez megmaradt az emlékében.

Berki Iván lassankint betörtődött a csapásba. Fél éve szép kis leánya született, s ez némileg kárpótolta őt. Volt megint, kiben örömet lelje.

A kis Lillit becézgette azután az egész

ház, annak a kedvét kereste mindenki. Valóságos zsarnok volt környezetén, szegény Ivi sokat szenvedett miatta. Pedig úgy ragaszkodott hozzá. Neki hordta a legfényesebb, a legtarkább kavicsot, csak hogy kedvére tehessen. Mindent megtett neki a világon. Később azután Lilli is nagyon megszerette.

Berkiék hegyoldalban laktak. Remek villát építetett oda Berki az utóbbi időben. A közeli fenyves átható, egészséges szaga balzsamossá tette a levegőt körülötte, — kertjükön kristályvizű patak folyt keresztül. A két gyerek ebbe lelte legtöbb örömet. Ott pacsoltak a vízbe napestig. Ivi nagyon ügyesen tudta fogni a pisztrángot, a kis leány kaczagott, ha a fűrgé, sikos halat kezébe adták.

Napsugaras délután ott voltak megint együtt. Dalolt, nevetett a két gyerek s gyönyörködött a mögöttük fölnyuló sziklatetőre hulló záporban, melyben az oldalt sütő nap mind megannyi cseppet szivárvány színűre festett. Olyan szép látvány is az. Hát mikor lefut a szürke, habos víz, furcsa karikába tánczol a hullám és sodorja az apró köveket. — De ha! — valami furcsa robogó zajra lettek figyelmezzék. Mintha guritgatnának valamit a fejük fölött, vagy az égdörögne. A két gyerek átfogta egymás nyakát s hallgatódzott. A kis lány félve tekintett föl.

— Ivi, nézd csak mi az? — suttogetta rémülten, s még szorosabban csimpajkodott a bátyja nyakába.

Jókora szikladarab gördült alá a hegy lejtőjén, egyre növekvő gyorsasággal egyenesen feléjük tartva.

S Iván, a bárgyu kis Iván csodálatosan, — abban a pillanatban fölfogva a veszélyt, —

Néppárti gyűlések.

Vácson a néppárt vasárnap délután politikai népgyűlést tartott, hova gróf Apponyi Géza vezetése mellett Budapestről a néppárt több vezetőfőfő is leutazott, a kiket a váci állomáson dr. Virter Lajos, czimzetes püspök, prépost üdvözölte. A népgyűlésre a Konstantin-téren mintegy ötezer ember jelent meg, köztük sokan a szomszédos községekből. Az emelvényen a papság foglalt helyet, ennek sorában a székeskáptalan több tagja.

Gróf Apponyi Géza nyitotta meg a gyűlést s beszédében első sorban a város főpásztoráról emlékezett meg. Majd reményét fejezte ki, hogy a többi ellenzéki pártok is rokonszenvvel kísérik a néppárt küzdelmeit, mert ha másban nem is, de abban egyetérthetnek az összes ellenzéki pártok, hogy a mostani kormány rendszere mellett a haza felvirágzását nem lehet elérni, a hazafias óhajokat nem lehet megvalósítani. Ezért kívánatosnak tartja az ellenzék együttműködését és egyáltalán nem tudja felfogni, hogy miképpen egyeztethető össze az igaz ellenzéki pártok a kormánypártiság. Beszédét azzal fejezte be a szónok, hogy a néppárt megtartja és megvalósítja programját, mely a mezőgazdaságot, a kisipart és a választási szabadságot illetőleg jobban gondoskodik a népről, mint a magát szabadelvűnek nevező kormánypárt. Gróf Apponyi Géza szavait zajos tetszéssel és éljenzéssel fogadta a népgyűlés.

Vargha Dezső dr. plébános beszélt ezután a kisgazdák helyzetéről. Beszéde végén felszólította az egybegyűlteket, hogy a képviselő választásoknál néppárti jelöltre szavazzanak, de ha esetleg ilyen nem találkozik, akkor ígértessék meg képviselőjükkel becsületszóra, hogy azt a programot követi, a melyet nemrég adott ki gróf Károlyi Sándor és a mely a gazdák programja.

Dr. Major Ferencz székesfehérvári orvos a kisiparosok érdekeiről, Orbán János a politikai helyzetről mondtak beszédet. Révész István dunakeszi plébános »Kell-e az új rend?« czimmel a polgári házasság és állami anyakönyvvezetés intézményeiről beszélt.

Gróf Apponyi Géza elnök zárta be az ülést, de beszéde után felszólalt még Motesiczky János kanonok, váci plébános s köszönetet mondott gróf Apponyinak, valamint a többi, Budapestről érkezett szónokoknak, megjelenésükért.

Gróf Apponyi Géza délután meglátogatta

kétségbeesett mozdulattal szakította le magáról Lillit, s dobta be messze a pázsitra. Ó maga utána akart ugrani, de megbottlott valami indába. Az alárohanó kő megkapta lábát és sodorta lefelé . . .

.. Szegény kis Ivi. Ott állanak az ágya körül mindnyájan. Berki Iván, a közömbös, elhidegült apa, — szorongva lesi, várja lélegzetvételét, igazítja rajta a borogatásokat.

— Meggyógyulsz fiam, — suttozja, a viszszafojtott zokogás megakasztja hangját.

— Meggyógyulok . . . igen . . . majd ha a jó Isten fölgyújtja az égen . . . a kis lámpást . . . akkor . . .

— Gyujtunk mi is fiam, jó lesz-e?

— Nem, nem! — tiltakozik a kis Ivi, majd fölgyújtja azt a jó Isten . . .

— Nincs magánál — suttozják egymás közt.

— Nem lehet megmenteni, mondja az orvos. Vérömlés az agyra, ismét az agy . . . szegény kis fiu . . .

— Te vagy az angyalom, ragyogó csillagom — dudorásza az halkán s örvendezve. Kis lámpás az égen . . . jó Istenke lámpása . . .

.. A fa lombja lágyan odaverődik az ablakhoz, az alkonyat szürke fátyolát bontogatja, — távolban sötétlő hegyek peremén föl-tűnik egy parányi tűz-csik.

Ivi mereven bámul az ablakra, — a hold kerekén, tűz pirosan búvik elé.

— A jó Isten . . . csillagom . . . angyalom . . . sóhajta.

Lecsukja a szemét s elcsendesedik, — elörökre.

.. Künn a kósza szél egyre jobban csapkodta a leveles ákác-galyat, s a holdat betakarta egy darab fekete felleg.

Schusztér Konstantin püspököt s az esti vonattal visszautazott Budapestre.

Ugyancsak vasárnap több helyen volt néppárti gyűlés. A baranyamegyei Szabad-Szentkirályon gróf Zichy János elnöklése mellett tartották meg a gyűlést s beszédeket mondtak: Tóth Gyula szent-lőrinczi plébános, Lepsenyi Miklós és Darányi ügyvéd.

Vasvárott vasárnapra néppárti népgyűlés volt hirdelve, a melyen gróf Esterházy Miklós, Molnár János apát, Kálmán Károly sóskuti plébános és Bakonyi Elek akartak szólni, vagy talán szólottak is, ha ugyan a népgyűlést megtarthatták, mert a félhivatalos távirati irodának jelentéséből ez sem tűnik ki, dacára annak, hogy Vasvárról néhány száz szóból álló táviratot közöl. A távirati iroda e mai szereplése a legnagyobb ámulatba ejt, mert a mit vasvári tudósítása tartalmaz, az a különböző, kézzelfogható valótlan-ságoknak csodálatos mixtum composituma. Azt mondja e tudósítás, hogy a gyűlésen, a melyet meg sem tartottak, felszólalt Esterházy gróf és Molnár apát, majd a bevonult ezer »lelkes liberális« Mátéffy főszolgabíró óriási erőfeszítése dacára szétverte a népgyűlést. Az Arizona Kicker elsápadna irigységében, ha látná azt, mire képes európai távirati kollégája, a ki vagy helyesebben szólva, a mely »objektív tudósításában« a néppártot »szellemi baromtenyésztésnek« nevezi és a liberálisok »ropant sikerének« mondja azt, a mikor egy gyűlésen két embert hozzá még két liberális választót véresre szurkálnak. Történt pedig a »liberálisok« beavatkozása Mester József városbíró »tapintatos« vezetése alatt. (szó szerint a félhivatalos tudósításból). Evvel a referárával alighanem különös szívességet óhajtott tenni a távirati iroda a kormánynak, mert végezetül odateszi, hogy este bankettet tartottak, a melyen először is Bánffy Dezsőt, azután Perczel belügyminisztert köszöntötték fel. Ismételjük, hogy a táviratból nem tudjuk, mi történt Vasvárott. Ugy látszik valamely óriási botrány, a mely azonban távolról sem lehet olyan nagy, mint a milyen botrányos a félhivatalos távirati irodának guny mezébe öltöztetett otrombáskodása.

Közüktatásügyi állapotaink.

(A vallás és közoktatásügyi miniszter huszonötödik évi jelentése alapján).

II.

Az általános kép után, a melynek irányzatos jogfosztásai minden kath. embernek arczába kergetik a vért, lássuk most a jelentés részleteit.

A kultuszminiszter ur a legelőször magát és miniszteriumát mutatja be nekünk és a külföldnek. Főlöleges volt mind a kettő. Mi már ugyis tudjuk, kivel van a dolgunk, a külföld meg mire megismerné, már nem is lesz miniszter, legfőlebb a penzió révén; mert azt mégsem hihetjük, hogy úgy Ő Felsőge, mint a tízmillió katolikus sokáig megtűrje, hogy egy olyan egyén terjessze elő főpapjainkat kinevezésre, a ki azt meri állítani, hogy a katolicizmusnak hazánkban a tanügy terén semmi érdeme sincs.

A miniszterium után a második közoktatási forum: az országos közoktatási tanács viszontagságos multjának ismertetése következik. Erre nézve a mi véleményünk eléggé ismeretes. Mi a közoktatási tanácsot égetően szükségesnek tartjuk, elannyira, hogy a katolikus tanítói nagygyűlés eszméjének megpendítésekor mindjárt indítványoztuk, hogy a kongresszus tegye meg a lépéseket egy kath. közoktatási tanács felállítására; — de nem helyeseljük azt a mai alakjában; mert az országos közoktatási tanács ma zsidókból és szabadkőművesekből áll, úgy hogy ha végig tekintünk névsorukon, első pillanatra azt hisszük, hogy valami benczés pap előlülése mel-

lett tanácskozó bürze liferánsok lajstromával van dolgunk.

A közoktatás főfelügyelő közegeinek ismertetése után a kultuszminiszter azokat a rendeleteket közli, melyeket a nőknek tudományos pályákra — bölesészeti, orvosi, gyógyszerészi — való alkalmazhatása érdekében kibocsátott nyilván azért, hogy ezzel is felhívja magára a nagy reformminiszter a külföld figyelmét. Ámde ez nem fogja az ő szellemi nívóuját emelni, mert az egész intézkedés nem más, mint az európai művelt államok szolgálai utánzása. Az ilyen értelemben vett nőemancipációnak mi sohasem voltunk barátai, a mi véleményünk e tekintetben az, a mi a tudós lavalai püspöké: Bougaudé, hogy a »nőnek elég csak ujja hegyével érinteni a tudományt,« mert a tudás letörli arczáról a nőiesség porát. Vagy mint egy másik lángész Moliére gyönyörű szavai kifejezik:

»Ám legyen a nőnek mindenről fogalma.

S ennyi elég . . . többet ne követelj! . . .«

A természetjog értelmében a férfi rendeltetésjog értelmében a férfi rendeltetése családjának kenyérkeresője lenni, s a nőnek hivatása, hogy családjának éltető lelke és a férfinak vigasztalója, segítő társa legyen. S azért a társadalom nemakkor követelt el igaztalanságot a nőnemmel szemben, mikor a kenyérkereseti pályákat a tanítónői és egyes kereskedelmi — posta, távirat stb. — kivételével előlük elzárta, hanem akkor, mikor ezeket megnyitván, a szegény nőket indirekt ezekre ráutalta. Az meg határozott naivság, mikor a miniszter ama visszasság feledtetésére, mely a nőknek a férfiakkal egy egyetemen való tanulásánál beáll a magyar hagyományos lovagiasságára« appellál.

A millennáris jelentés ezután felsőbb tanítézetekkel foglalkozik; és pedig első sorban a mi »államinak« elkeresztelt bpesti kath. egyetemünkkel. Nem követjük a miniszter urat azoknak a dicsőhymusoknak regisztrálásában, a melyeket ez egyetem belsejében, tanrendszerének, tanerőinek, vagyoni állapotának ismertetése közben önönmagának zeng, csak néhány érdekes statisztikai adatot említünk fel, amelyekből kitetszik, hogy ha a symptomák nem csalnak, a budapesti egyetem nem soká nem lesz se kath., se »állami«, hanem zsidó.

S ez a statisztika a budapesti tudományegyetem hallgatóságának viszonyait feltüntető táblázat az 1867/68 tanévtől az 1894/95-ig. Az 1867/68. évben az egyetemnek volt összesen 1885 hallgatója; ebből róm. kath. 992, azaz 52%, zsidó 335, azaz 18%. Ezzel szemben a tavaly mult iskolai évben volt összesen 4006 hallgató; ebből róm. kath. 1680, azaz 42%, zsidó 1255, azaz 31%. Azt hisszük ezek a számok beszélnek helyettünk! Tízennyolcz év lefolyása alatt a kath.-ok létszáma 10%-al esett, a zsidóké 13% gyarapodott. Ez a 23 százalék különbség fényesen bizonyítja a zsidófajnak térhódítását a tudományos pályák terén, és a keresztényeknek háttérbe szorítását. — Pedig éppen ily szomorúak az állapotok a budapesti műegyetemnél, és még kétségbeesettebbek a kolozsvári Ferencz-József egyetemnél.

A felsőbb iskolák sorában az egyetemek után a hazai hittani intézetek vázlatos ismertetése következik. Ezeknek száma 49-et tett ki, mely az előző évekhez arányitva 2-vel való apadást mutat. E létszámból róm. kath. volt 29 és pedig egyházmegyei 19, szerzetesi 10, gör. kath. 4, gör. kel. 4, helv. val. 6, ágost. val. 4, unit. 1, zsidó 1. A jelentésben megvan tartva a vallások történelmi fejlődés szerinti rangfokozata és ez minden esetre helyes dolog, de amint a vallás- és

közüktatásügyi miniszter megtartja jelentésében e törvényen és százados hagyományokon alapuló sorrendet, éppen úgy megkellene tartania a fontos közegeivel: az állami és községi jellegű iskolák igazgatóival, a kik alkalmazkodás vagy hizelgésből sokszor a róm. kath. vallás után mindjárt odavágják a helv. és ágost. vallást, sőt láttunk már olyan állami iskolai értesítőt is, a melyben első helyen állott a helv. val. és csak azután jött a róm. kath., — ami kétségkívül a kor jele!

A hittani intézetek tanulóinak számaránya a róm. kath. ágost. vallásu, és zsidóknál esést, a többiekénél gyarapodást mutat, legnagyobb a gyarapodás számaránya a román ajkú gör. kath. és keletinél, legfeltűnőbb az esés a róm. kath. oknál.

A kultuszminiszter visszás dolognak találja, hogy a gör. kath.-ok annak dacára, hogy külön papnöveldek vannak, hat helyütt róm. kath. theológiákra is tetemes számmal iratkoznak be. És ha ennek a dolognak a hátrányait a majdnem elenyésző csekélységet tevő előnnyel arányba állítjuk, nem tudjuk valjon nem fogunk-e mi is a vallás- és közoktatásügyi miniszter álláspontjára helyezkedni.

Hibás eljárás a minisztertől, hogy míg a többi hittani intézetek, köztük az alig pár hetes kolozsvárinak is, történelmi multját közli jelentésében, addig a kath. theológiákat mellőzi. Azt állítani meg, hogy e kath. hittani intézetek nagyrésze »a vallás alaptól« segélyeztetik, határozottan rosszakaratu ferdtetés, mert ez nem »vallás alap«, hanem tisztán, világosan és kizárólag kath. jellegű vagy, kath. vallásalap.

A felsőbb tanintézetekről szóló szakasz további folyamán a vallás és közoktatási miniszter a vidéki jogakadémiákkal foglalkozik s azok szervezése, fejlődése és mai állapotára vetett visszapillantás után, azoknak rövid történelmét tárgyalja egyenkint.

A jelentésnek ez e része a következőellen-ségekre egy egész chaossza. Az öt kath. jogakadémia közül csak kettőt ismer el kath.-nak az egrit és pécsit, azt se nevezi »kath.«-nak, hanem »érseki és püspöki joglyceumoknak.« a többi háromról is elismeri, így a miénkről, hogy a kath. tanulmányi alaptól emelt épületben, ugyancsak a kath. tanulmányi alaptól tartatik fen (l. 207 lap) de azért a jogakadémia szerinte nem kath., hanem királyi; éppen azzal az okoskodással mintha valaki azt mondaná, hogy N.-Várad községháza nem Nagyváradé, hanem Debreczené. Sapierti sat! És hogy ennek a csendes elállamosításnak meg legyen a maga ironiája is, a kassai kath. jogakadémia történelmének vázolásánál a következőes (?) reformminiszter ezeket írja:

»1894. évben a kassai kir. jogakadémia fentartási költségei a tanulmányi alap terhére az állami költségvetés terhére vétettek át, a mi által az intézetnek felekezeti jellege teljesen megszűnt. S ezzel elismeri ön maga is, hogy tehát azok, a melyek a kath. tanulmányi alaptól tartatnak fen, még mindig kath. jellegűek.

Ime ennyi ferdtetés, valótlanság, jogfosztás foglaltatik a kultuszminiszter millenniumi jelentésének csak az első szakaszában. S ha el gondoljuk, hogy mindez a kakukpolitika a szabadelvűség, liberalizmus nevében történik, akkor igazat kell adnunk annak, aki azt mondta, hogy »a liberalizmus csak maga magával szemben liberális, mások jogaival szemben pedig a lehető legliberálisabb.«

Kath. tanítók kongresszusa.

Ma nyílik meg a magyarországi róm. kath. tanítók nagygyűlése Budapesten.

Tegnap este 8 órakor ismerkedési estély volt a Redout első emeleti kis termében (IV., Ferencz-József-rakpart, (Vigadó.)

Ma július 7-én délelőtt 9 órakor a magyarországi kath. tanítók fogadalmi zászlójának felszentelése lesz az egyetemi templomban. A felszentelés a bitoros hercegprímás képviselőletében báró Hornig Károly püspök ur ő méltósága végzi. A sz. misét követő szegbevéresek elvégzése után a felszentelt zászlóval felvonulás a Lipót-utcai Új városház dísztermébe, hol báró Hornig Károly veszprémi püspök megnyitja a magyarországi kath. tanítók első nagygyűlését. Megnyitás után üdvözlések küldése és a külön közölt »Tárgyrend«-ben foglalt tételek tárgyalása.

Délután a kiállítás megtekintése.

Holnap július 8-án délelőtt 9—12-ig, d. u. 3—6 szakosztályi ülések a következő helyeken:

I. szakosztály, a) csoport. A Szent István-Társulat dísztermében (IV. k., Belváros, Királyi Pál-u. 13. sz.).

I. szakosztály, b) csoport. Katholikus Kör nagytermében (IV., Belváros, Koronaherceg-u. Szerviták épülete.)

II. szakosztály. Központi szeminárium (IV., Belváros, Papnövelde-utca).

III. szakosztály. Ugyanott, hol a II. szakosztály.

IV. Hitoktatói szakosztály. Kegyesrendiek díszterme (IV., Belváros, Városház-tér).

Holnapután, július 9-én a nagygyűlés folytatása 9 órakor az orsz. kiállítás területén lévő ünnepélyek csarnokában a következő sorrendben.

1. Az egyes tételek előadó előterjesztik a szakosztályok tanácskozmányainak eredményét az elnök által megállapított sorrendben.

2. A magyarországi kath. tanítók állandó nagybizottságának megválasztása.

A nagygyűlés ünnepélyes bezárása.

Délután 2 órakor diszebed a Margit-szigeten.

Július 10-én, ha elgondó számu résztvevő jelentkezik, kirándulás Esztergomba. E kirándulásra a rendezőség tagjainál július 9, déli 12 óráig lehet jelentkezni. A kirándulás összes költsége körülbelül 3 frtot tesz ki.

Biharvármegye közügyei.

A megyei közigazgatási bizottság ülése.

1896. július 6.

A vármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg rendes havi ülését.

Jelenvoltak: dr. Beöthy László főispán elnöke alatt: Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, Tóth Dezső főügyész, Hraniczky Károly árvászéki h. elnök, dr. Popovics György t. főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós p. ü. igazgató, dr. Bulyovszky József kir. ügyész, Gyurkovits Kornél kir. főmérnök, id. Gálbory Sámuel, Balázsházy Bertalan, Ercesey Géza, Hegyessy Márton, Markovits Károly, Szász Ágoston, ifj. Tisza Kálmán és alispáni előadókként Lovassy Andor, Keszthelyi Zoltán és Balogh Elemér aljegyzők.

A gyűlés megnyitása előtt Sipos Orbán kir. tanfelügyelő szép beszéd kíséretében átadja Bar na Gábor borziki és Sz o j á k János fekete-erdői tanítóknak az 50—50 forintot, mint jutalmat s nemcsak a magyar nyelvben elért eredményért, hanem főleg azért, mert a hazafias szellemben való nevelésben is ők érték el a legjobb sikert s inkább azért jutalmazzák, bár csak némileg is őket.

A tanítók meghatva köszönték meg az őket ért kitüntetést s ígérték, hogy ezután is a hazafias érzelmeiket fogják növendékeikbe oltani, a község a kisedővoda elhelyezésére két teremmel s óvónői lakással ellátott díszes épületet emel, melynek berendezésére s elhelyezésére különös suly fektetnek.

A kir. ügyész jelentése.

A nagyváradi kir. törvényszék fogházában május hónapban le volt tartóztatva 321 férfi és 46 nő, a hónap végén maradt 218 férfi és 28 nő.

A rabkórházban ápolatott 13 beteg, ezek közül meghalt 1.

A kir. pénzügyigazgató jelentése.

E szerint a községek általában kedvezőtlen eredménnyel folytak be május hónapban, mint az előző év három időszakában.

Befolyt egyenes adók címén 180 621 frt 17 $\frac{1}{2}$ kr, hadmentességidij címén 376 frt 42 kr, jogilleték és díjak címén 34 108 frt 44 $\frac{1}{2}$ kr, fogyasztási és italadó címén 125 820 frt 03 $\frac{1}{2}$ kr, bélyeg jövedék címén 102 564 frt 18 kr, vásárvám címén 11 527 frt 73 kr.

Ideiglenes házadó mentesség június hónapban 6 esetben adatott.

Miniszteri leiratok.

A törvényhatósági közutak műszaki ellátásáért az állam építészeti hivatal részére miniszterium 41 000 frt évi hozzájárulás összegét a közigazgatási bizottság tulterhesnek találván, annak leszállítása iránt a miniszterhez feliratot intézett.

A törvényhatósági hidak helyreállítása részére, kereskedelmi miniszterhez intézett feliratot, mely szerint az utak műtárgyait olcsóbban lehessen előállítani, eltérést engedélyezzen az eddigi szokásoktól.

Az alispán jelentése.

E szerint az elmúlt június hóban 15 tiszta 8 felhős és 7 esős nap volt. A hőmérsék maximuma + 31 Cels°-ol, minimumát pedig + 10 Cels°-al érte el. Az átlagos hő 18°5' Cels. volt.

A közegészségügy kielégítő volt, különösen előfordultak a légzési bajok, s a hivatalos orvosok 3564 beteget gyógykezelték s így 139-el kevesebbet mint májusban.

A fertőző betegségek közül előfordultak 1, a ronesoló toroklob 3 járás 4 községében, beteg volt 5, ezekből gyógyult 3, ápolás alatt maradt 2. — A kanyaró 3 járás 3 községében lett konstatálva, beteg volt 18, gyógyult 15, elhalt 1, ápolás alatt maradt 2. — Vörheny 4 járás 5 községében fordult elő járványosan, beteg 32 volt, gyógyult 26, elhalt 2, ápolás alatt maradt 4. — A hökhurut 2 járás 2 községében lépett fel járványosan. Megbetegedett 110, gyógyult 9, elhalt 13, ápolás alatt maradt 88.

Orvos rendőri bonczolás megejtetett, 6 öngyilkos, 3 külerőszak folytán elhalt és egy egyéb okból elhalt hullán.

Törvényszéki bonczolás 4 esetben eszközöltetett.

Kir. tanfelügyelő jelentése.

Eszerint a lefolyt június hóban Derecskén a róm. kath. fiu és leány, ugyanott az ev. ref. fiu és leányiskola Beretyó-Ujfaluban, Szent-Péterszegen, Gáborjánban, Henczidán, Konyáron, és Tépén vizsgáltattak meg az iskolák és ded-óvók.

Ezek közül különösen dicséretes eredményt mutatott fel a derecskei róm. kath. és ev. ref. iskolák.

Megemlíti végül, hogy Derecske, továbbá a feleslegessé vált átereszek betömését s a műtárgyak számának apasztás czéljából bizottság kiküldését kéri, tudomásul vétetett.

A többi jelentéktelenebb miniszteri leiratok s a reá vonatkozó határozati javaslatok egyhangulag tudomásul vétettek.

Kisebb ügyek.

Végül az alispáni előadók által előterjesztett kisebb ügyekkel foglalkozott a közig. bizottsági ülés, melyet a reájuk vonatkozó határozati javaslatoknak megfelelően nyertek elintézt.

Több tárgy nem lévén elnöklő főispán a gyűlést háromnegyed 12 órakor berekesztette.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Julius 9. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor.

* **A székesegyház ünnepe** vasárnap a jelzett rendben ment végbe. Az ünnepélyes szentmisét Winkler püspök ur tartotta nagy segédlettel. Dr. Némethy Gyula ünnepi szentbeszéde gazdag volt történeti visszaemlékezésekben. Ajtatos közönség nagy számmal volt jelen a szentséges misén.

* **A katolikus egyetemes országos kongresszusa** eddig mintegy 200 egyesület képviselőjében körülbelül 1000 tag jelentkezett. Jelentkezéseket még mindig elfogad a kongresszus irodája, Budapest, Koronaherczeg-utca 17. A tanügyi kongresszus után ez lesz a legnépesebb kongresszus a millenniumi értekezletek sorában. A kongresszus testületileg részt vesz a Szent Istvánnapi körmenetben. A kongresszus díszelnöke tudvalevőleg Vaszary Kolos bíboros hercegprímás és azon kivül az összes püspökök részt vesznek.

* **XIII. Leó pápa**, mint »Salzburger Kirchenzeitung« írja június 29-én bucsukihallgatáson fogadta Haller János bíboros érseket. Kiséretében volt két szatmáregyházmegyei növendékpap is, a kikhez így szólott kétszer egymásután a Szentatyja:

— *Questa Ungheria mi fa pena.* (Magyarország sok bánatot okoz nekem.)

* **Mátyás király gyűrűje.** Az ezredéves kiállításon látható a pompás gyűrű, melyet Metternich-Winnburg Pál herceg küldött be. A gyűrű zománcozott arany, közepén hosszukás gyémánttal, melyet két kisebb gyémánt és négy rubin vesz körül. A gyűrű 1829-ig Nagy-Mária-Czellben volt, a hol szűz Mária azon kegyelemképén függött, melyet Nagy Lajos királyunk adományozott a templomnak. A hagyomány szerint a szent képre maga Mátyás király függesztette gyűrűjét, a melyet épen ujján viselt. 1827-ben a mária-czelli-templom teljesen leégett és mivel nem volt pénz felépítésére, a tűzbiztos kincstárban megmaradt kincseket Bécsben elárverezték. Ekkor került a történelmi nevezetességű gyűrű Metternich hercegi család birtokába. A kincsek elárverezéséből begyűlt pénzen építették fel újra a mária-czelli-templomot.

* **Választás a városházán.** A csütörtöki városi közgyűlés előreláthatólag, mozgalmas, élénk lesz és pedig azért különösen mert voksolni kell a bizottság tagjainak. Ez pedig vonzerőt gyakorol mindegyikre, hogy lehetőleg diadalra segítse ki-kí a jelöltjét. Az igaz, hogy csak egy irnoki állás betöltéséről van ez uttal szó, de azért nagy lesz a harc, mert többen pályáznak az állásra. A négy pályázó a következő: Gulyás Gyula, Kruszlicz Pál, Goszler Henrik és Bereczky Lajos. Mind a négynek van pártja.

* **A posta köréből.** A »posta és Távirtdai közlöny« legutóbbi száma egész csapat kinevezést közöl. Ezek közül adjuk a következő, benünket közelebből érdeklő kinevezéseket, illetve kinevezéseket. Szuchy József segédtiszt kinevezetett a Solyom pályaudvari postához. Kiss Józsefné szül. Csörsz Zsuzsána és Tóth-Pápay Jolán posta-távirtdai kiadóvá képesítették.

* **Kath. mozgalom.** A tapolezai katolikus kör és tápió-györgyei róm. kath. népkör alapszabályait a m. kir. belügyminiszterium a bemutatási záradékkal ellátta. — A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a Tata és Kisbér vidéki róm. kath. néptanítók segélyegyletének alapszabályait jóváhagyta.

* **Hivatalos korteskedés a néppárt ellen.** Gután a hivatalos hatalom minden eszközt megpróbált már, hogy a néppárti gyűlés ne sikerüljön; kivált egy jegyző Keszegfalván, hamis híreket koholt a nagygyűlés felől, hogy a lakosságot távoltartsa. A járás főszolgabírája pedig, Emmánuel Sándor bejarta a kerületet, hogy — ha lehetséges volna — a nép

lelkeseését elfojtsa nagygyűlésünk iránt. De nem sikerült neki! Néppártmaró kortéziájából álljon itt egy részlet:

A főbíró ur többek közt Barna Nagy József községi pénztárost is magához hivatva Keszegfalván és megtöltötte neki, mint állami hivatalnoknak (!) a gyűlésen való részvételt.

— Miféle államhivatalnok vagyok én? — kérdezte tőle a megijedni sehogys akaró pénztáros.

— Mint községi pénztáros, az államt is szolgálja, így tehát állami hivatalnok is magam! — volt a főbíró okos válasza.

— No ha én állami hivatalnok vagyok s mint ilyen nem vehetek részt a gyűlésen, akkor oda dobom a hivatalt és a gyűlésen mégis részt veszek, mert én független állampolgár vagyok, még pedig néppárti érzelmű — vágott vissza a derék ember — s ott lelkesült a néppárti gyűlésen.

* **Egyházi kinevezések.** A király a horvát miniszter és a horvát bán előterjesztésére kinevezte a zeng-modrusi egyesített egyházmegye modrusi vagy korbaviai székeskáptalanjánál Cvetko Mátyás alperest, szentszéki ülnököt és a Kulpa melletti brodi plebánost örkanonokká Noviban; Pobor Miklós alesperest, szentszéki ülnököt és kukuljanovoi plebánost kanonokká és buccarii vagy transalbinai főesperessé Buccariban; Lorbek Ferencz mrkopalji plebánost pedig kanonokká Bribirben.

* **Szent Placid vértanu ereklyéi.** Szent Placid vértanu egész csontvázát az egyik lábfej kivételével — még a jelen század elején harrasi Herzán Ferencz, bíbornok-püspök hozta magával a római katakombákból Szombathelyre. Az ottani székesegyház restaurációja alatt a püspökvárnak egyik helyiségében voltak elhelyezve s itt történt a rendkívül értékes ruházatnak, mely a szent tetemet takarja, gondos megtisztítása is a százados portól. — Most hogy a székesegyház már megszabadult az állványoktól s újra régi fényében ragyog, szent Placid ereklyéit is visszatették helyükre, a főbejáratnál jobbra levő első oltárra. Az átszállítás és elhelyezés jun. 29-én, Péter-Pál napján történt ünnepélyes körmenetben nagy fényvel a központi papság és nagyszámu hívek részvétele mellett.

* **A nyugdíj-bizottság ülése.** A városi nyugdíj-bizottság tegnap délután ülésezett. Rácz Mihály főjegyző elnökletében jelen voltak: Hoványi Géza, dr. Hoványi Ferencz, Dus László, dr. Molnár Imre és Komlóssy József. Sarka Antal rendőr-örmeister 25 éve szolgál dicséretes buzgalommal a városnál. Tekintettel öregségére, nyugdíjazását kérte. A nyugdíj-bizottság évi 280 frt nyugdíjmegadását javasolja. — A törvényhatóság tudatja a nyugdíj-bizottsággal, hogy Sarka di Ignác tb. irodaigazgatót nyugdíjazta. Ezzel kapcsolatosan foglalkozott a kérdéssel a bizottság s elhatározta, hogy kiadja az ügyet a jogügyi bizottságnak, mondjon véleményét, hogy tekintve, miszerint Sarka di Ignác a kerületi betegsegélyező pénztárnál rendes fizetéssel állandó állást foglal el, ne függesztessék-e addig fel a nyugdíját, amíg ott működik?

* **Jókai vészkiáltása.** A »Borászati Lapok« legújabb száma, mint annak idején lapunk is, számos nyilatkozatot közöl, melyek — eléggé meggyőzhetnek mindenkit arról, hogy Jókai vészkiáltása hiába való erőletbe ejtette az ország szőlőmivelőit. Az udvarias Darányi földművelésügyi miniszter erre kinevezte Jókait az orsz. filloxera-bizottság tagjává. Eddig a dolog szépen ment és Jókai szőlészkedésének volt valami patriarchalis és kedélyes vonása. Bár megmaradt volna ennél. Mert a mult héten megjelent »Vészkiáltása« már legalább is felesleges dolog volt. Megrémült az ország ok nélkül. Jókainak, a nagy írónak a vidék eddig vakon hisz; még nem tanulta megkülönböztetni Jókaitól a szőlészeti szakembert. Pedig ez két nagyon különböző dolog. Mint bebizonyult, Jókai marad fantasztá.

* **Óváczió egy hivatal főnöknek.** Biharvármegye köztisztviselőiben álló árvaszéki elnökét Ferdényi Kálmánt meleg óvácziókban részesítette tegnap az árvaszék tisztikara, kezelő és segéd-kezelő személyzele. Ferdényi Kálmán csak nemrég épült fel súlyos betegségéből s orvosai tanácsára vasárnap este Koritniczára utazott hosz

szabb gyógyfürdőzésre. Az árvaszék teljes személyzele kivonult a pályaházhoz s melegen bucsuzott el derék főnökétől, kívánva, hogy minél előbb teljes friss egészségben láthassák viszont.

* **A hegyközségi választmány ülése.** A nagyvárad hegyközség, szerdán, folyó hó 8-án d. u. 4 órákor tartja meg rendes havi ülését, dr. Sipos Árpád elnökelele alatt.

* **Kellemes mulatozás.** A »Csongrádi Közönlöny«-ben olvassuk: A pusztaszeri ünnepély Péter-Pál bójtjén a szó szoros értelmében elázott. A ponyva sátrak persze nem eső, hanem csak a nap sugarai ellen készültek s nagy csöppekben hatolt be rajtuk az eső víz. A föltálat ételek élvezhetlenekké lettek s a laktopános és selyemruhás hölgyek bokáig érő sárban tapostak még a sátrak alatt is. A vasfizekak alá meg alig birtak tüzet gyújtani, mert a szakadó első eloltotta a tüzet. A bogrács pedig megtelt minduntalan eső vízzel s nem lehetett a húst kellőképen megfőzni. Elégedetlen is volt a közönség, mert az urak zárt hintókon jöttek, s nem láthatta őket kívánsága szerint, az itallal pedig oly fukarul bántak a csaplárosok, hogy pénzért sem lehetett kapni. Így érthető aztán, hogy 20 ezerre menő (lényeg azonban csak 6—7 ezer volt) közönség között a megye által vásárolt 30 hektoliter borból, hogy maradhatott meg 18 hektoliter? Mert a nép csak kívül s nem belül ázott kutyaliter. A kik aztán hazajöttek az ünnepélyről, el voltak ázva mind, mint a kiöntött ürge. De legrosszabbul jártak azok, kik gőzhajón tették meg az utat, mert az anyási órháztól, hol a rögtönzött gőzhajó állomást fölláttatták, jó utban is két órajárányira van Pusztaszer, most pedig feneketlen sárban kellett az utat megtenni és annyira csatagos lett az utazó publikum, hogy az uri nőket csak hangjukról lehetett a paraszt nőktől megkülönböztetni. A gőzhajó fedelzetét pedig úgy telhordták lábaikon sárral, hogy a hajós kapitány alig győzte a matrózokkal lemosatni. Hát bizony a kiállott viszontagságok miatt hosszú ideig emlékezetes lesz a pusztaszeri ünnepély azok előtt, kik benne résztvettek. De így jár az, ki bójtben mulat!

* **Itéletidő.** Ide s tova egy hét óta alig van egyetlen szép nyári nap; derül, borul s naponta sokszor csak hull a nyakunk közé az eső. Vasárnap délután 6 és 7 óra közt sűrű felhő gomolygott nyugatról keletre s pár perc alatt óriási vihar tört ki, mely pusztulással fenyegetett mindent. Egymást érték a villamok s az ömlő erővel borsó nagyságu sok jég hullott. A vihar nagyon sok kárt tett a növényzetben; a fákat összetépte, — tördelte. A mezőn a gabonában rengeteg a kár. A még lábbon álló vetést összekavarta, megdöntötte, a learatott keresztek pedig szétszórtá. Igen nagy a kár a szőlőhegyeken is. Igen szép, gazdag termés ígérkezett s a jégvihar nagy részét elpocsékolta. Különösen sokat szenvedtek, a hegybíró jelentése szerint a Hering, Dorongos, Aranyoldal, Sötétág, Görögoldali dülökön levő szőlők. — A víz pataként folyt az utcákon s több helyen nagyobb károkat okozott, különösen azért, mert az árkok nincsenek tisztán tartva s telve vannak burjánnal. Sok kellemetlenséget okozott a vizáradat Fürdő- és Széles-utca érintkezésénél.

* **Elégedetlen zsidók.** A nyitrai pénzügyigazgatóság nemrégiben fölemelte a III. osztályu kereseti adót, a mely kivált a kereskedőket, — tehát legtöbbszörre a nyitrai zsidóságot sújtotta. Tudósítónk írja, hogy a nyitrai »kereskedővilág« ezért a mult csütörtökön gyűlést tartott s azon zajjal tárgyalták sérelmüket. Azzal fenyegetöztek, hogy ha adójukat le nem szállítják, a jövő választásnál nem mennek szavazni. Ezzel alaposan ráijesztettek a pénzügyigazgatóságra, mert mikor a zsidó kereskedők június 27-én újból és még hatóságban akartak egy gyűlésen az adóemelést ellen protestálni, a pénzügyigazgatóság tudtukra adta, hogy ne gyűlésezés, hanem kérvényezés útján

kisérleljék meg adójuk leszállítását. Biztosak lehetnek a derék izraeliták affelől, hogy a III. osztályu kereseti adójukat le fogják szállítani, mert ha ők nem mennek szavazni, Nyitráról száz Tarnóczy se visz be Latkóczykat a képviselőházba.

* **Diszes temetés.** Óriási részvét mellett, nagy gyászpompával ment végbe vasárnap délután az oly váratlanul elhunyt derék ifjú: Demetrovits Miklós egyéves önkéntes temetése. Daczára a kellemetlen időnek, a Körözs-partot, Bémer-teret, Mészáros-utczát ellepte a katonaság és előkelő közönség. A 37. ezred tisztikara, Pokorny altábornaggyal kivonult. A 3. század legénységével jelen volt az ezred zenekara. A nagyváradai pinczér-egylet tagjai tesileg, gyászlobogóval vettek részt a temetésben. A gyászszertartást Denes János ez. kanonok, esperes-plébános végezte, mely után megindult az impozáns gyászmenet a Boné-kut mellett levő temetőbe. A koszoru kocsit, és a diszes koporsót elborították a szebbnél-szebb koszoruk. A holttestet önkéntes bajtársai vitték ki karjaikon a temetőbe, hol elhantolták a drága halott porhüvelyét. A diszes temetést Germán Károly »Kegelet« temetkezési intézete rendezte, nagy pontossággal. A koszoruk feliratai a következők voltak:

Szeretett barátunknak — A 37. ezred önkéntesei, — Tiszteletük jeléül — Fehér János és családja, — Kedves Miklós barátomnak — Losonczy Géza, — A 3. század tisztikara — A szorgalmas önkéntesünknek, — Jelinek Géza, — Részvéte jeléül — A Stiedl család, — József, Aladár, Ernő — Tiszteletük jeléül, — Szeretett öcsénknek — Tariczky család, — Felejtethetlen jó fiunknak — Bánatos szülei, — A 3. század bajnokaitól — Szeretett önkéntesünknek, — Tiszteletük jeléül — Fuszek család.

* **A bolgár rendjele.** A W. Z. tegnap a királynak azt az elhatározását közli, hogy mindazok, kik Ferdinánd bolgár fejedelemtől rendjeleket kaptak és elfogadták, azokat ezentul viselhetik is. Amíg ugyanis Ferdinánd fejedelem nem volt elismerve, addig természetesen szósem lehetett arról, hogy valaki monarchiánkban a tőle nyert érmet viselhetne volna. — Most is sok tárgyalásra volt szükség a portával, amíg, a rendjeladományozás jogát megadták a fejedelemnek. A hivatalos lapok e jelentése azt igazolja, hogy immár Ferdinánd bolgár fejedelem a szuverén jogok teljével rendelkezik.

* **Jegyzők kongresszusa.** A magyarországi községi és körjegyzők augusztus hónap 3-án tartják meg kongresszusukat, melyre már régóta készülnek, a kiállítás ünnepélyek csarnokában. A kongresszus védnöke Perczel Dezső belügyminiszter lesz. A kongresszus programja a következő: 1. Kuncze Imre, országos központi jegyző-egyleti elnök üdvözlő beszéde a kongresszus védnökéhez. 2. A kongresszus megnyitása a védnök által. 3. Szegedi Albert, az országos központi-jegyző-egylet első alelnökének értekezése: »A községi jegyző a társadalomban« című kérdéstről. 4. Uszkay Bálintnak, az országos központi jegyző-egyleti főjegyzőnek »A községi szervezet az állami közigazgatási keretében« című felolvasása. 5. A kongresszusi közgyűlés berekesztése a védnök és az elnök által.

* **Fürdői élet.** A balatoni, trencsényi, tátrafüredi fürdőkön nagyon egyhangu az élet. Más években már július elején megkezdődött a főszezon, az idén azonban még ez nem észlelhető. Oka ennek részint a hűvös, esős idő, részint pedig a millenniumi kiállítás, mely nem engedi meg sok családnál a fürdőhelyekre való kirándulást.

* **Az akác veszedelme.** Az akácfát, az alföld eme csaknem egyedüli tűzelő s így leghasznosabb fáját, nagy veszedelem fenyegeti. Mint tudósítónk írja, Hajdu-Böszörményen s a vidéken nagy számmal tenyésző akácfákat az akácfata tetű (Lecanium Robiniarum Dougl.) nagy mértékben ellepte s hatása már is nagyon szembetűnő. A hatóságok még eddig semmi intézkedést nem tettek a szép fa veszedelme ellen.

* **A ki ellopja a gavallér gyűrűjét.** Patkay Eszternek hívják a jó madarat, ki csavargás és több kéjes ügyért már egyszer ki lett tiltva a város területéről. Tegnap egy ga-

vallért a »Wöber« szállodába esalt, ez sok idő múlva, a vasúthoz ment a vasút indulás idejét megüdvölkölni. De mire visszajött, a nevezett kéjhölgynek, már csak hült helye volt, — eltűnt a gavallér gyűrűjével együtt. Az értékes tárgyat egy zálogházban találták meg.

* **Nagyvárad kőművesek küldöttsége a főkapitánynál.** A tüzérlaktanya építésére tudvalevőleg szegedről hoztak kőműveseket. A helybeliek ez ellen méltán fellázadtak s deputációt menesztettek a főkapitányhoz s kérték, hogy segítsen e visszaszűkítő körülményen, mely őket, nagyvárad polgárokat teljesen mellőzi. A főkapitány szívesen fogadta a nagyvárad derék kőműves iparosok küldöttségét s megígérte, hogy teljes mellőztetésüket megszüntesse.

* **Vonatról lebukott vasúti kalauz.** Az Oderbergből Ruttka felé robogó személy vonatot szerdán a vészfék meghuzása hirtelen megállított a recsno állomás közelében. A megremült utasok kíváncsian nyitogatták az ajtókat és ablakokat. A kalauzok a vészfék meghuzójához siettek, a ki csakhamar jelentkezett is, s előadta, hogy abban a pillanatban látta, amint az első kocsi kalauza lebukott a vonatról. És csakugyan úgy volt: 2—300 lépésnyire a vonat mögött ott feküdt a sinek mellett Deki kalauz. A szerencsétlen ember még eléggé szerencsésen esett le, mert csak az egyik karját törte el. A mikor magához tért, előadta, hogy kezét az ajtó csipete be, és egy erős zökkenés által vesztette el az egyensúlyát.

* **Nagy-Szalontától a Balatonig kocsin.** A nagy-szalontai Fekete-Körösi ármentesítő társulat titkár-ellenőre, Müller György érdekes utra indult hétfőn Nagy-Szalontáról. Két lovas kocsival hat nap alatt akarja megtenni az utat Balaton-Füredig, Leidl Henrik igazgató-főmérnök fogatával. A két ló különben már egy ízben megtette hat nap alatt az óriási utat.

* **A megadóztatott magyar liszt.** A csehnek a magyar liszt ellen táplált ellenszenvé eddig sem volt ismeretlen, senkit sem fog ennélfogva meglepni az a neveltségesen együgyű és boszantó határozat, amelyet egy kis cseh város a magyar liszt ellen hozott. Ugyanis Weinbergi csehországi város képviselőtestülete a magyar lisztre kilogrammonként 3 krajczárnyi illetéket rott ki. Most már csak azt kérjük, nem nevezhetjük-e ezt joggal az Ausztriával fennálló vám- és kereskedelmi szerződés megszegésének? Vagy mit szólnának Bécsben ahhoz, ha Budapest példának okáért a pilzeni sört nagyobb adóval terhelnék, mint a kőbányait?

* **A sors iróniája.** A váci államfogházban — mint egy ott időző kath. szerkesztő írja — érdekes jelenet játszódott le csütörtökön. A reggeli sétánál egy ujonnan érkezett államfogoly (foglakozására nézve gyógyszerész) szokás szerint elmesélte, hogy miért párbajozott és hol itélték el. Amint javában beszéli, hogy nem márszalták volna el egy hónapra, ha a királyi alügyész impozáns beszédet nem mond a párbajozás ellen, csöngögetnek a kapun és az őt egy új államfoglyot vezet be az udvarra. Az elbeszélőnek torkán akadt a szó és hátralépve suttogja: »Vagy képráznak a szemem vagy ez az új fogoly az én főügyészem.« Általános meglepetést is: az egyik Havelka Ignác gyógyszerész, a budapesti Törökféle patikából, egykori ungvári lakos, a másik Viener Lajos törvényszéki bíró, egykori ungvári alügyész, kik most a legbarátságosabb hangulatban kontrázzák egymást szolid kalabriászbán.

* **Megunta az életét.** A sergesi körjegyző édes anyja: Oláh Józsefné már 3 év óta súlyos beteg volt; leglőbbször olyan borzasztó kínok gyötörték, hogy a fájdalomtól kimerülve, eszméletét veszítette. Daczára a gondos ápolásnak, baja folytonosan súlyosbodott. A szegény nő a

napokban már többször emlegette, hogy nagy teher neki az élet. Tegnapelőtt ismét nagy kínjai voltak. Észrevétlenül ki ment a kertbe a szegény nő s egy fára felakasztotta magát. Alig negyedóra múlva, mikor rátaláltak, már halva volt. Az élesztési kísérletek sikertelenek maradtak.

* **A cselédtörvény revíziója.** A belügyminiszter a múlt év folyamán véleményezés végett megküldötte az országos magyar gazdasági egyesületnek Tallián Béla Békésvármegye főispánja által kidolgozott s a cselédtörvény revízióját és a cseléd és munkások biztosítását célzó törvényjavaslat tervezeteket, melyeket a bizottságnak adták ki tárgyalás végett, mely munkálataival elkészülvén, azok eredménye a vidéki gazdasági egyesületeknek megküldetett s csak a midőn ezek is nézeteiket nyilvánították, akkor fogja az igazgatóválasztmány véleményét formulálni a belügyminiszter előtt.

* **Egy hírlapíró kitiltása.** A bécsi községtanács egy indítványt fogadott el, melynek értelmében a zsidó-liberális »N. W. T.« tudósítóját a hírlapírók karzatáról egyszer és mindenkorra kitiltotta. A nevezett ezt bizonyosan igazmondásával és szerénységével érdemelte ki.

* **A műborok ellen.** A már körülbelül egy év óta állandóan magas borárak, a melyeket nevezetesen a gyöngye francia, olasz és dalmát bortermelés befolyásolt, nagyban elősegítette a műborok gyártását és terjedését, a szolid kereskedés és a termelés kiszámíthatatlan kárára. A roppant mértékben szaporodó üzelmeket persze nem nézhetik tétlenül a károsodott tisztességes elemek, azért mindenfelé megindult az első hadjárat a műborok ellen s remélhetőleg meg fogja hozni a kívánt eredményt.

* **Rövid hírek. Lelettár a város vagyonáról.** Nagyvárad város összes ingó- és ingatlan vagyonáról lelettár készítenek. Az épületek leltározását, a mérnöki hivatal közbejöttével, Papp János gazdasági tanácsosra, az ingóságok leltározását pedig Kelepecz Dezső irodaigazgatóra bízták. — **Tengeri halak behozatala a Dunán.** Tulesából (Románia) az a hír érkezik, hogy ott nem régen kísérletet tettek élő halaknak Budapestre való szállításával. A halászok e célra külön bárkát építettek. Ha a vállalkozás sikerül, nagyobb behozatalra számíthatunk. — **Katolikus nagygyűlés. Salzburgban** bizottság alakult, mely elkészíti a negyedik osztrák katolikus nagygyűlést és a mely egy kiáltványban szólítja föl Ausztria összes katolikussait, hogy az augusztus 31-én, szeptember 1-én és másodikkán Salzburgban tartandó nagygyűlésen minél tömegesebben jelenjenek meg. — **A közigazgatási csatálatér** július 3-án emlékülnepeket ültek az 1866. július 3-án ott elesett katonák emlékeztetére s ez ünneppel kapcsolatban felavatták azt a Tilgner Viktor által készített emléksobrot, melyet a nyolczadik vadászszázalaj elesettei részére ugyanezen ezred veteránjai emeltek. — **Hamis bankók.** Abauj-Torna vármegyében az utóbbi időben nagy mennyiségű hamis tizforintos bankót hoztak forgalomba. A hamisítványok ismertető jelei, hogy rajzuk kezdetleges, elmosódó, a női fejek balkoszoruja belevész az árnyékolásba — mindkét oldalon egyforma számot (2750) viselnek, — a magyar szövegoldalon a »szám« szó bal, 2650-es szám ellenben jobb felől esik: végül a hamisítvány mintegy 3 miliméterrel szélesebb az eredeti bankjegynél. — **Vasúti kocsiajtaja.** A Debreczen felől Budapestre robogó vonaton minap Hosszu Albert tanár is volt, ki a waggon folyosóján nyugodtan szivarozott. Egyszerre csak nagyot zökken a vonat, a kocsis ajtaja kinyílt s Hosszu tanár a nyitott ajtón kiesett a kocsiából. Rögtön megrántották a vészféket, mire a vonat megállt s többen a tanár keresésére indultak. Ennek szerencsére, erősen vérző zuzódásokat kivéve, komolyabb baja nem történt. Maga erejéből kelt föl az esés után s a vonat után futott, mely csakhamar tovább indulhatott. — **Boszu.** Szapárfalván átszurt szívvél borzasztóan eltorzítva holtan találták meg Seprényi Istvánt. A gyilkosait elfogták már. Tulajdon legénypajásai ölték meg kegyetlenül, a miért több leányt szegyenbe döntött. — **Az első nődoktor Ausztriában.** Ma tette le Ausztriában, a bécsi egyetemen az első nő az orvosi vizsgát. Possaner Gabriella bárónő a hölgy neve, aki szorgalmával megváltotta a jogot ahhoz, hogy a beteg emberiséget gyógyítsa. A doktor-asszonyságot, az ugyanakkor vizsgát tett orvosjelöltek megjelnezték.

Előfizetési felhívás.

Folyó évi július hó 1-étől a „Tiszántúl” politikai napilapra új előfizetést nyitottunk.

A „Tiszántúl” zászlójára a katolikus s hazafias szellem és irány eme jelszavai vannak felírva: Isten, király, haza!

A „Tiszántúl” az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.

Kérjük tisztelt elvbarátainkat, hogy lapunk terjesztésével szent s hazafias elveinket minél szélesebb körben terjeszteni sziveskedjenek.

Az előfizetési feltételek a lap homlokán olvashatók. A szerkesztőség.

A kereskedelmi Csarnok közgyűlése.

A nagyváradai kereskedők előkelő testülete, a »Kereskedelmi Csarnok«, vasárnap délelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését, saját díszes palotájában, Reismann Mór elnöklete alatt.

Jelen voltak: Grunwald Henrik, dr. Sarkadi Lajos, Váradai Mór, Markbreit Sándor, Reismann Jakab, Mihelyi Adolf, Rottmann Jakab, Huzella Gyula, Bognár Sándor, Berger Dániel, Steiner M. Albert, Aufrecht Mór, Pekanovits Imre, Wachsmann Albert, Moskovits Miksa, Janky Antal, Blum Géza, Lédeker Mór, Weisz Károly, Erber József, Kelen Béla, Farkas Izidor, Löbl Ede, Róz Ármán, Fényes Ede, Frisch Mauó, Sebő Izsó, Lévy Zsigmond, Helfy József, Kunz Gusztáv, Engel Jakab, Kirschner Mór, ifj. Klein Lázár, Weiner Jenő, Lőrincz Márton, Weisz Mór, Weisz Henrik, Rees E. L., Frankl Lázár, Stern Mózes, Kempner Mór, Nagy Mihály.

A gyűlést Reismann Mór elnök megnyitván, megemlékezett a Csarnok diszközgyűléséről, melyet 25 éves fennállása alkalmából tartottak s az ünnepélyen közreműködőknek köszönetet mondott.

Váradai Mór egyleti titkár felolvasta az elnökség évi jelentését, a számvizsgáló bizottság jelentésével együtt. A számadások teljesen rendben találtak s így a pénztárnoknak, Grunwald Henriknek, valamint Hoványi Géza alelnöknek a felmentvényt megadták. A zárszámadás nem nyújt tiszta képet az évi forgalomról, mivel még nem történt meg a palota átadása és a végleges elszámolás Rimanóczy Kálmán építészszel.

Az elnöki és a számvizsgáló bizottság jelentését tudomásul vették s a palota építése körüli buzgólkodásáért és a jubileumi ünnepély rendezéséért köszönetet szavaztak az elnökségnek.

A palota építésének felügyeletére kiküldött bizottság jelentése felemlíti, hogy az épület még nem készült el teljesen s jelenleg is folyik a munka. A Csarnok szakértője többrendbeli hiányt talált az építkezés körül, a miért is az építőnek még járó 120.000 frtból, 10.000 frt levonását javasolja az építő bizottság. Szükséges továbbá, hogy a palota építésére felvett 220 ezer frt törlesztéses kölcsönön felül még 40 ezer frtot vegyen fel a Csarnok s ezzel teljesen fedezze az építkezést.

A közgyűlés elfogadta a bizottság előterjesztéseit s az újabb 40 ezer frtos kölcsön felvételével az elnökséget bizta meg.

A tisztújításra kerülvén a sor, Reismann Mór elnök a saját és tisztársai nevében leköszönt. Szavazatszedő bizottsági elnökül Pekanovits Imrét, tagokul Kelen Bélát és Rothmann Jakabot kérte fel.

A választás eredménye a következő volt: 3 évre megválasztották.

Elnökül: Reismann Mór, Alelnökökül: Hoványi Géza, Markbreit Sándor; pénztárosul: Grunwald Henrik.

Választmányi tagok lettek: Andrányi Lajos, Aufrecht Mór, Berger Dániel, Erber Imre, Farkas Izidor, Fleischhackker Gyula, Kunz Gusztáv, Ländler Ferencz, Laszky Ármán, Lichtmann József, Moess Károly, Örley Kálmán, Reismann Jakab, Róz Sámuel, ifj. Schwartz Ábrahám, Szabó József, Ullmann Izidor, Weisz Gábor.

A választás eredményének kihirdetését éljenzéssel fogadták s ezzel a közgyűlés véget ért.

Megingott közbiztonság.

Pecze-Szent-Márton községben egy idő óta az éjjeli betörések, lopások napirenden vannak. Most folyó hó 4-én szombaton éjfél táján ismét megkísérelte egy betörő a szerencsét, mely azonban ezuttal nem sikerült, de a község éjjeli őre majd életével fizette meg hivatalos buzgalmit. Az említett éjfélben ugyanis észrevette az éjjeli őre, hogy egy »jó madár« épen mászik be az ablakon Adler Mór fűszerkereskedésébe, illetve koresmájába; gyorsan ott termett, a tolvajt lerántotta s folytonos dulakodás közt a községi bíró háza elé vonszolta. Itt a betörő már mindenáron szabadulni akarván, háromszor sujtott pisztolya nyelével az éjjeli őre keblére, kinek egy boton kívül semmi fegyvere sem volt. Miután azonban még mindig nem volt képes szabadulni s félt, hogy a dulakodásra más emberek is előjönnek, megtöltött fegyverét az éjjeli őre fejének irányába és lőtt. A lövés után kicsordult a vér az őre száján s csak annyi ideje volt, hogy félre dobta az alacsony, de zömök termetű betörőt, kinek ekkor második lövése is eldördült, mely az őre füle mellett haladt el! A lövések zajára többen kifutottak, de a gonosztevő ekkor már az országuton Belényes felé a sötét éjben kerekelt oldott s többen, maga a községi bíró is, reggeli 4 órakor kifáradtan minden siker nélkül tértek haza az üldözésből. Az őre életét csak egy véletlen szerencsének köszönheti; a golyó ugyanis első két fogának csapódott s ezt a szó szoros értelmében szétzúzta, de a nyelv alatt megállt, honnan az könnyen kivethető volt s a község házára került, a honnan ismét, vasárnap reggel, mint corpus delicti Nagyváradra szállították. A golyó nem tömöttől ólomgolyó, hanem vastag pléhből vagy ólomból van összehajlítva, a közepe lyukas, úgy látszik, a betörőnek »házi gyártmánya.« A betörőt s Pecze-Szent-Márton többi csendháborítót erősen nyomozzák.

SPORT.

Czellövészet. A polgári lövőházban június hó 29-én és július hó 5-én tartott czellövészetben kilövették mélylövészekre 780 lövés 339 találkában 709 körrel közte 126 egyes 84 kettős, 102 hármas, 26 négyes és egy szeglövessel. Szeget lőtt ifj. Rimler Károly. Négyeseket lőttek: ifj. Rimler Károly hetet, Hanzlián János hatot, Mezey Mihály és ifj. Tóth Ferencz ötötöt és Török László hármat.

SZINHÁZ.

Szellő Judit.

Pintér Imre premiere-je és harmadik vendég fellépte.

Rokonszenves vendégszereplőnk tegnapelőtt este mint népszínmű író s mint népszínmű játékos is bemutatta magát, tehát az est kétszeresen érdekes volt.

A mai népszínmű irodalomtól sokat nem várunk, egy kimerített, elvirágozott műfaj ez már manapság, melyen életerős, üde hajtásokat nagyon nehéz nevelni, s ha a pályadíjat nyert »Telen« mértékével mérünk, — Pintér népszínműve nem rosszabb, vagy ha jobban tetszik, nem jobb a mai népszínműirodalom többi termékeinél.

Pintér darabjában az epizód jelenetekre van a főszűly fektetve, hogy Szellő Judit (Cserny) elbukik s hogy Hajnal Bandi (Szathmáry) — több lélektanilag indokolt, nem indokolt jelenet után — mégis elveszi őt, ez csak azért történni, hogy legyen a darabban cselekmény is, a darab lényegét az epizód jelenetek képezik s ezek itt-ott sikerültek is, legalább derűtséget okoztak, habár meglehetősen triviális eszközökkel akarnak hatni a szerényebb igényű s látókörű közönség előtt, azonban ép ezek teszik a darabot elfogadhatóvá.

A vendégszereplő Pintér Ruzsa Gyuri paraszt legény szerepében elég természetes alakítást nyújtott de szivesebben látjuk olyan szerepekben, hol gyönyörű hangját többször élvezhetjük, mert biz a »Szellő Judit,« zenéje nagyon sovány.

S Aldor Juliska (Katicza) kedvesen, tem-

peramentumoson játszotta el Katicza szerepét. Dicséretet érdemelnek még Cserny (Judit) — ki szerepét, drámai erővel juttatta érvényre, Vendrey, Kantay, Leővey. Szathmáry nem tudott szabadulni álpathosától.

Rosenkranz és Guldenstern.

Megyeri Dezső hosszas betegsége után ma lépett fel először »Rosenkranz és Guldenstern« Klopp szellemes vigjátékában.

Megyeri Rosenkranz báró pompás szerepét játszotta s a közönség mai megjelenésekor zajos tapsokkal fogadta, erre ugyancsak rá is szolgált élénk, elmés játékával. Méltó partnere György Ilona (Clarisse) volt, ki újból bebizonyította, hogy mily distingvált alakításokat tud nyújtani, legsikerültebb volt a harmadik felvonásbeli párjelenete Megyerivel, hol mindkettőjüket nyílt színen — zajosan kitapsolták.

A sikeres összjátékhoz a többi szereplők valamennyien hozzájárultak és pedig Fekete Rózsika (Vilma) Laczkó Aranka (Kienorn grófnő), Bartos (Liebenstein) — kitől azonban valamivel több elegantiát vártunk — Janovics (Ernő gróf) Rózsahegy (Schmählich Justus) Vendrey (Sanftleben) Leővey (Sanftleben Ernő). Közönség közepes számmal. P. J.

Hírek a szinkörből. Paulainé Adorján Berta, a nemzeti színház művésznője a tegnapi est gyorsvonattal megérkezett, s e délután folyamán már részt vesz a próbán. Ma adják a Remete csemettyűjét, Máilant gyönyörű zenéjű vig operáját, melyben ezuttal bucsut vesz Pintér Imre a váradai közönségtől, mely oly gyorsan megszerette a kiváló-baritonistát. A két női főszerep S Aldor Juliska, és Lányi Edit kezében van. Paulainé első föllépte szerdán lesz, a 47 ik cikk cora szerepét fogja játszani.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenswirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Seich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca-
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereske-
delmi csarnok palota Nagypiac.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatók.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ⁵² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ és 4 éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁵ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²⁰ reggel, 3 ⁴³ d. u., 1 ⁴ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ²² d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁵ regg. személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskó-Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e., 9 ⁰⁵ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ³⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e., személyvonat 8 este.
Püspök- és Felix-fürdő felé 8 ³⁰ reggel, 4 ⁴⁵ d. u., 7 ²⁰ este, 6 ⁴⁰ reggel 2 ⁰⁵ d. u. 9 ¹⁹ este.	Püspök- és Felix-fürdő felől 10 ¹⁰ d. e., 6 ³⁰ este, 8 ⁵⁵ este, 8 ¹⁵ reggel 3 ³⁷ d. u., 10 ⁴⁴ este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

Igazságszolgáltatás.

Százhuszonnyolcz beidézett tanu. Meleg napja lesz e hó 19-én a kir. törvényszéknek. Két belényesi fináncz és a belényesi bíró ügye kerül tárgyalás alá, kik azzal vannak vádolva, hogy pálinka főzésre engedélyt adtak s így az államot tetemes összeggel megkárosították. A végtárgyalásra 128-tanu van beidézve, kiket sorba, egyenkint kifognak kérdezni.

Törvényszéki tárgyalások. A kir. törvényszék bünyügyi osztálya, ma nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek tárgyalás alá:

Lopás bünyüjével vádolt — Zurai János bünyüje.

Sulyos testi sértés vétségével vádolt — Beresz Péter bünyüje.

Sulyos testi sértés vétségével vádolt — ifj. Zsila Mihály bünyüje.

Sulyos testi sértés bünyüjével vádolt — Alb János bünyüje.

Sulyos testi sértés vétségével vádolt — Kovács Lajos bünyüje.



Tom és én.

Irta: I. van Woude.

59

— Micsoda gyermekeknek van ez szánva?

— Ez a csomag itt, nagysága, Vermolen Teréz gyermeke számára készült. Az apja most egy fél éve meghalt, az anyja pedig nem képes most annyit keresni, amennyi négy kicsinyének kell. A legfiatalabb alig három hónapos. Eddig mindig tisztán s takarosán ruházta őket az anyjuk, most azonban rosszul áll a dolguk.

— Eljönnek érte?

— Nem; magamnak kell odavinnem eseteléd.

— Jól van. Nekem semmi dolgom, majd magam viszem nekik azonnal.

Fölveszem a csomagot s felöltöm alá rejtem.

— Hol is lakik özvegy Vermolenné?

— Lent a töltésnél, nagysága. Az első házikó a kovács-műhely mögött.

Már utban vagyok a csomaggal. Miért tűzel úgy az arcom? A cseléd talán csak nem találja el, hogy miért érdeklődöm én egyszerre úgy a kisdetek iránt?

Szorosabbra fogom a felöltömet és gyorsan haladok a konyhá felé. Így még soha sem mentem. Ha máskor a szegény emberek hajlékába mentem, alig léptem át a küszöböt, gyorsan elmondtam a mondanivalómat és csakugyan siettem azután kifelé.

Ma azonban a szívem tele van verőfényvel s melegséggel... Nem lehet az ama boldog érzés, melyről Tom beszélt, mert engemet csak az ön szeretet hajt. Én csak azért érdeklődöm a kicsike iránt, mert az enyém hozzá hasonló lesz. Ez önzés, egyéb semmi! De mégis vonzódom az anyjához is kissé... Talán ez az, ami szelidségre hangol.

Amint éppen kopogni akarok az ajtón, kijön rajta az asszony, nyilván valahová készült menni. Inkább tisztelettel néz rám, mint sem örömmel.

— Jó napot, Vermolen asszonyság. Hogy van a kicsike? kérdém barátsággal.

Kellettlenül szól, midőn belépésre nógat.

Alacsony a szoba, nehéz mestergereándákkal. Egy nagy láda, egy fricz álló óra, egy kályha, asztal s néhány szék képezi a butorzatot. Két kis leány, fekete főkötővel s hosszú ruhában, játszik a padlón; egy nagyobbik, mintegy hat éves az asztalnál ül és a harisnyakötés első kísérleteivel foglalkozik.

Az asszony szomorú és sápadt. A kályhában nincs tűz, csak az éppen ide eső, verőfényes napsugár ad egy kis meleget, mégis egészen kék a hidegtől a kis leány keze.

— Maga éppen kimenőben volt?

— Igenis, nagyságos asszonyom; válaszol zavarodottan, — tegnap este elfogyott a lám-

paolaj s nem volt pénzem, azért nem fejezhettem be a varró munkát. Ma reggel elkészültem vele és éppen haza akartam vinni. Akkor majd befűtök a konyhába s főzhetek valamit. Egy óraker a plébánosnál a konyhába kell kissegítenem s addig otthon mindennel el kell készülnöm.

— És ki ügyel föl a kicsinyekre?

— Ez a gyermek itten; mondja az anya, büszkén a legidősebbre mutatva, aki mosolyogva emeli föl komoly ábrázatát. — Egy szomszéd asszony is ide vet néha egy-egy tekintetet.

Ekkor eszembe jut Tom nyilatkozata. A gazdagság kötelezettségekkel jár.*

Ez oly egyszerű s mégis oly igaz.

Soha beszéd, ha még oly ékesen szóló volt is, soha könnyv, ha tele volt statisztikai kimutatásokkal, nem lett volna képes engemet róla meggyőzni, mint a munkától meggyőnyedt ez az asszony, ez a gyermeke hidegtől kékült kacsóival és komoly tekintetével meg a kályha tűz nélkül tél idején, és ez a család, melynek nincs ebédje.

Soha sem láttam még ennyire szemtől szembe a szegénységet.

— Van mindig munkája?

— Oh, bárcsak volna, nagyságos asszonyom.

— Nálam mindenkor kaphat munkát. Jól fogom fizetni; mondom neki sebesen, hogy azt a büntudatot, mely lelkemet nyomja, elhallgattassam.

— Hát hol van a legkisebb? kérdem néhány percz múlva.

Az asszony hátrahajtja az egyik ág függönyeit: ott fekszik a kisdéd nyitott szemmel.

— Drága kis gyermek; mondja az anyja akinek rideg vonásai egyszerre gyöngéd kifejezést öltenek. Most kapott inni. Ugy-e kedves egy gyerek?

A kis ficzkó most az anyjára mosolyog, aki gögyölgeti, ami úgy hangzik, mintha nevetne és sóhajtana egyszerre.

— Valamit hoztam neki; mondom az asszonynak. Itt van la... Szeretném látni, hogyan illik reája.

Az öröm pirja futja el a szegény anya sápadt arcát.

— Oh, nagyságos asszonyom, hogyan köszönjem meg.

Mily boldog a szegény, és én...? Bennem az az érzélem támad, hogy mennyire igaz a közmondás, midőn azt mondja, hogy: a d n i b o l d o g i t ó b b, m i n t k a p n i!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Kath. tanítók kongresszusa.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.)

A kath. kongresszus tagjai ma nagy számmal érkeztek ide az ország minden részéből. Képviselve van minden latin szertartású egyházmegye és több görög szertartású is a tanítók által kerületenkint választott képviselők által. Ma este a Vigadó termében ismerkedő estély volt, melyen több egyházi s világi kitűnőségünk is részt vett.

Egyetemes tanügyi kongresszus.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.)

Az egyetemes tanügyi kongresszus szakosztályai ma folytatták tanácskozásukat. A tanítóképzés szakosztályának ülésén a közoktatásügyi miniszter nevében Axaméthy osztálytanácsos üdvözölte a megjelenteket: a tanácskozás folyamában kimondották azt a határozatot, hogy a tanító-képzőt végzett tanító-jelölt csak két évi gyakorlat után bocsáttassék képesítő vizsgálatra, még pedig á l l a m i v i z s -

g á l ó b i z o t t s á g e l ő t t.* A gyorsíró osztály, továbbá a református és a zsidó tanítók külön gyüleseztek.

Szász-botrány.

Kolozsvár, jul. 6. (Saj. tud. táv.) A Szász-párt értekezletet tartott, melyen Szász Domokos szuperintendáns keservesen panaszkodott az üldöztetés miatt és fölvetette a bizalmi kérdést. Az értekezlet úgy neki, mint Szász Gerő igazgatónak bizalmat szavazott. Az ellenpárt szintén értekezletre gyűlt össze, melyen határozatba ment, hogy az esetben, ha az egyházkerület közgyűlése a Szászék bürze-spekulációját helyben hagyná, az egyetemes konventhez fognak panaszukkal fordulni s Szász Domokos elmozdítását követelni.

Ugron Gábor a néppártról.

Nagy-Kanizsa, jul. 6. (Saját tud. táv.) Ugron Gábor Hévizy beszámolójára idejővén beszédet mondott, melyben a kath. autonómiát követeli, amely a protestáns autonómiának is biztosítéka volna. Nagy hibának mondja, hogy a függetlenségi párt támogatta a kormányt a polgári házasság megszavazásában. Ezután a néppárt ellen beszél, amely szerinte kath. névvel udvari politikát követ. Végül ajánlja az általános választó jogot titkos s községenkint való szavazással.

Bomba-merénylet.

Rio-Janeiro, jul. 6. (Saját tud. távirata.) Tegnap este dinamit-bombát robbantottak föl egy játékház előtt; számosan megsebesültek.

Szerb sertés-export.

Belgrád, jul. 6. Saját tud. táv.) A Szalóniki utján Franciaországba folytatott sertés-export, nagy veszteséggel zárta be a kompányt.

A millennium ellensége.

Belgrád, jul. 6. (Saját tud. táv.) Georgevics-Bizrenác, a külügyminiszteri sajtóiroda volt főnöke hirtelen meghalt. Az illető volt szerzője azoknak a támadásoknak, melyeket a szerb sajtó a magyar millenniumi ellen intézett.

Krétai felkelés.

Athén, jul. 6. (Saját tud. táv.) A forradalmi szövetkezetek gyűlést tartottak, melyen elhatározták, hogy követelni fogják Krétának egyesülését Görögországgal.

KÖZGAZDASÁG.

Rigolórozás gőzekével. A szőlők rekonstrukciójának minden esetre nagy kérdése az olcsó rigolórozás. A kísérletek, amelyeket a gőzekével tettek, teljesen beváltak. Lapunk többször adott hirt a gróf Zselénszki Róbert tulajdonában levő gőzeke mélyítő munkájáról Arad hegyalján. Ez a gőzeke most világosan dolgozik a Bohus-féle szőlőkben, innét pedig Magyaróra megy. Tokaj hegyalján a jövő hónapban kezd szintén egy gőzeke dolgozni a tolcsvai szőlőkben. Ennek 400 hold rigolózni valója van, és értesülésünk szerint a vállalkozó 148 frtot kap a felrigolozott terület holdjáért, a mi mindenestre kevesebbe kerül, mintha a rigolórozás kézi erővel történnék. A Fowler-féle gőzeke ujabban e speciális czélra megfelelő javításokon ment át, úgy hogy ma 20 fokos lejtőn már dolgozni képes.

A kisiparosok hitelének ügye — úgy látszik — csak nem akar dűlőre jutni. A legtöbb ipartestület bejelentette, hogy a rendelkez-

* E megnevezítés által aligha fognak a tanítóhiányon segíteni; pedig hatezer tanítóra volna szükség. A szerk.

zésekre bocsátott kétszáz ezer forintot céljaikra nem használhatják s viszont követelték az iparhiteli szövetkezeteknek országos szervezését. A kereskedelmi miniszterium illetékes szakosztálya részletesen foglalkozott az ipartestületek feliratával s véleményes jelentését az államtitkár elé terjesztette, de azoknak a kamarai feliratoknak kíséretében, melyek a kétszáz ezer forintos hitel igénybevételi feltételeit elvetendőnek tartják. A kolozsvári kamara feliratában különösen figyelmet érdemel az az indítvány, mely szerint a vidékre nézve leghelyesebb eljárás lenne, hogy a már létező, de a szükségletéhez képest kevés erővel rendelkező ipari hitelszövetkezetek nyernének aránylagos segítyt, még pedig visszszámítás útján. A kolozsvári iparosok hitelszövetkezetének ily célból ötvenezer forintra volna szüksége. Az iparosok természetesen érthető várossal néznek az ügy eldöntése elé, mely talán júliusban meg fog történni. Az államtitkár ugyanis megígérte, hogy a kisiparosok a hitel ügyében júliusban határozott választ kapnak a miniszteriumtól.

A fiemei műborok botránya. Élénk megbeszélés tárgyát képezi borkereskedő körökben az a botrány, a melyre a vámhatóságok véletlenül jöttek rá. Egy nagyobb, négy waggonból álló borszállítmány, a mely Metkoviczből, Dalmáciából érkezett a »Croatia« gőzzsel gyanusnak tűnt fel a pénzügyőrök előtt. Megvizsgálták hát s ekkor rájöttek, hogy mesterseges borral van dolguk. A magyar műbortörvény értelmében azonnal lefoglalták a szállítmányt s a címzett, Pick Izidor fiemei borkereskedő ellen megindították a vizsgálatot. A cég főnöke bevallotta, hogy a szállítmányt egy barcolai (Trieszt mellett) műborgyárból vette. A szállítás azért történt Metkoviczon át, hogy a bor valódi eredete el legyen titkolva. A vámhivatal a trieszti hatóságokat hivatalosan, sürgős átiratban megkereste, de jellemző, hogy eddig választ sem kapott. A műbort, a mely droguista szerekből van előállítva, a tengerbe fogják önteni. A vámhivatal kiderítette, hogy a trieszti (barcolai) műborgyárak, hogy gyanút ne keltsenek, borukat mindig isztriai vagy dalmát kikötőkön át küldték Fiuméba. Eleinte azt hitték, hogy a lefoglalt szállítmány olasz eredetű. A gyanúsítás ellen éles cikkekben tiltakozik Chiaromonte, a fiemei olasz borászati állomás igazgatója, a fiemei »Bilanció«-ban. Cikkből érdemesnek tartjuk kiemelni, hogy a műbortörvény daczára a műborok gyártása ijjesztő méreteket ölt Fiumében s az igazgató erélyes rendszabályokat ajánl a tisztességes kereskedés megkárosításának elhárítására.

Terménytőzsde.

Budapest, július 6.	
B u z a tavaszra, bácskai	6.22
» tavaszra, északi	6.23
» szeptember-októberre, bácskai	0.—
» szept.-okt.-re északi	6.03
R o z s tavaszra bácskai	0.—
R o z s tavaszra, északi	0.—
T e n g e r i, június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10
» aug.-szept.re, északi	10 55 45

Bécs, július 6.	
B u z a tiszai	7.05—7.40
» bányási	6.90—6.25
» bácskai	— 0—0
» szokványúru őszre	6.85—7.25
B u z a szokványúru tavaszra	6.72—6.74
R o z s tiszavidéki	— 0—0
» szokványúru tavaszra	— 0—0
» szokványúru tavaszra	6.40—6.60
T e n g e r i magyar	4.20—4.30
Z a b, magyar kereskedelmi	6.35—6.55

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. július 6.	
Magyar aranyjárdék 4%	121 50
Magyar koronajárdék	99 20
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97 50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100 —
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97 50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	150.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139 —
Osztrák járadék papírban	101 25
Osztrák járadék ezüstben	101 25

Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.—
Osztrák magyar bankrészvény	960.—
Magyar hitelbank részvény	377.50
Osztrák hitelintézeti részvény	350.20
Osztrák-magyar államvasúti részvény	358.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.50
Német birodalmi márka	58.75
London vista	119.35
Páris vista	47.65
20 márkás arany	11.75

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Kedden, 1896. július 7-én,

kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Este fél 8 órakor reudes helyárrakkal:

A remete csepenyüje.
(A villarsi dragonyosok.)

Opera 3 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szerdán, 1896. július hó 8-án

A 47-ik CZIKK.

Dráma 5 felvonásban, előjátékkal.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

NYIL/TÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Fogadják mindazok forró köszönetünket, kik megboldogult szeretett fiunk Miklós f. hó 5-én tartott temetése alkalmával megjelenésükkel, részvételükkel nagy bánatunkat enyhítették. Különösen köszönjük a 3. század tisztjeinek és az elhunyt önkéntes társainak szives részvételét. Nagyvárad, 1896. július 6-án.

Demetrovits Miklós és neje.

Hirdetmény.

A nagyváradai gőzmozdonyu közúti vaspálya a kir. államvasutakkal egyetértőleg engedve a közönség óhajának, a közúti vasút által a megnyitás napjától naponta közlekedett 10., 9. sz. vonat **július 6-tól csak ünnep-és vasárnap** fogja közlekedtetni, míg ellenben a 14., 13. sz. vonat, mely eddig csak ünnep- és vasárnap közlekedett, ugyancsak **július 6-tól naponta** fogja közlekedtetni.

A helyesbített zsebben hordható menetrendek minden jegyváltó helyen kaphatók.

Nagyvárad, 1896. július 6.

Az ü. igazgatóság.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp

Ezen hírneves háziszor ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 25 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik köszvényét, oszónát, tagzaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyártója Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszor, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszer-tárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél **Budapestben**. Bevásárlás alkalmával igen óvatossak legyünk, mert több kisebbbértékű utánszert van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.**

Richter F. Ad. és társa, csás. és kir. udvari szállítók, Badolstadt (Thüringia).



Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték 3/4 részéig 20—50 év közti időre **kézpénzben**. Birtokos felmondhat bármikor, pénzügyintézet nem mondhat fel. **Csekély** kamattal tőke is törlesztetik. Lebonnyolítás legrövidebb idő alatt.

— Convertálás bélyeg- és illetékmentes. —

Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis: telexkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv másolat.

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi- Intézet,

Budapest, VI. Váci-körút 39.

Legnagyobb Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, **egyedüli**, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól okmányszerűleg ajánlva van.

Főtiszt. lelkész urak figyelmébe!

Szent László-könyvnyomda

részvénytársaság

papír-, irodaszer- és nyomtatvány raktárában

folyton kaphatók a következő

egyházi nyomtatványok:

Bevételi napló 10 iv	— — —	18 kr.
Kiadási » 10 iv	— — —	18 kr.
Egybekelték anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
Keresztelték anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
Meghaltak anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
A róm. kath. szent hitre megtértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
A róm. kath. anyaegyház kebeléből más felekezethez eltértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
Házasságra egybekelték kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Keresztelték kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Meghaltak kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Jelentés alapítványokról 10 iv	— — —	30 kr.
Gyontató-czédula 500 drb	— 1 frt	25 kr.
Eljegyzési értesítő 10 darab	— — —	20 kr.
Családi értesítő 10 drb	— — —	25 kr.
Evi jelentés iskolákról 5 példány	— — —	50 kr.
Születési és keresztelési jegy 50 db	— — —	25 kr.
Esketési jegy 50 darab	— — —	25 kr.
Esperes látogatási jkv 5 példány	— — —	50 kr.
Iktató könyvi 10 iv	— — —	25 kr.
Templomi leltár 10 iv	— — —	25 kr.
Catalogus liberorum 10 iv	— — —	25 kr.
Keresztelési Emlék 100 darab	— — —	60 kr.
Bérmáltak jegyzéke 10 iv	— — —	35 kr.
Fehér kiv. finom hivatalos levélpapír 34/42 cmt. czimirattal 100 iv 1 frt 50 kr.	— — —	—

Hivatalos levélboríték 12/80 cmt. barn vagy szürke 200 drb czimnyomással 1 frt 50 kr. 100 névjegy — — — 1 forint.